

Uke 4: Digital etikk

IN1030 Gruppe 2

Hva skal vi i dag?

- Repetisjon av sekvenstabell
- Oppmerksomhet og distraksjon
- Etikk (hva, hvorfor)
- Five provocations for Ethical HCI Research

Menti

HVORDAN KAN TABELLEN BRUKES FOR ANALYSE?

Bruker		Maskinen	
Handling ikke synlig for maskinen	Handling synlig for maskinen	Effekt synlig for brukeren	Design rasjonale

Kolonne 1 “Bruker: handling ikke synlig for maskin”:

I denne kolonnen fører man inn det brukeren tenker høyt, gjør, sier, kroppsspråk - alt menneskelig som ikke er en direkte interaksjon med maskinen. Det kan for eksempel være “tar seg til hodet”, “himler med øynene”, “sukker høyt” eller “sier: forstår ikke hvordan jeg skal gjøre dette”, “hvordan kommer jeg meg videre herfra” osv.

Bruker		Maskinen	
Handling ikke synlig for maskinen	Handling synlig for maskinen	Effekt synlig for brukeren	Design rasjonale

Kolonne 2 “Bruker: handling synlig for maskinen”:

I denne kolonnen skal man føre inn brukerens direkte interaksjon med systemet. Hva er det brukeren trykker på, skriver, evt. sier, som systemet vil registrere. Dette kan for eksempel være at man trykker på et ikon, skriver inn et søkeord og trykker søk, markerer tekst osv.

Bruker		Maskinen	
Handling ikke synlig for maskinen	Handling synlig for maskinen	Effekt synlig for brukeren	Design rasjonale

Kolonne 3 "Maskin: effekt synlig for bruker":

I denne kolonnen fører man inn effekten av interaksjonen som bruker har med systemet, og som bruker oppfatter. Det vil si at dersom bruker (i forrige kolonne) har skrevet inn et søkeord og trykket søk, vil man her føre inn hvilke søkeresultater bruker blir presentert for. Eventuelt hvis bruker trykker "lagre" i et dokument, og maskin responderer med "dokument lagret".

Bruker		Maskinen	
Handling ikke synlig for maskinen	Handling synlig for maskinen	Effekt synlig for brukeren	Design rasjonale

Kolonne 4 “Maskin: effekt ikke synlig for bruker (design rasjonale)”:

I denne kolonnen føres inn det som skjer inne i maskinen, dvs. alle algoritmer, bits and bytes og kontakt med internett - alt som skjer som bruker ikke ser. I eksemplet vårt vil bruker se hvilket ord som blir søkt på, søkeresultater, men ikke selve prosessen bak. Dette kan være vanskelig å føre inn dersom man ikke har slik kunnskap, men i en systemutviklingsprosess vil det være andre teammedlemmer som har denne kunnskapen.

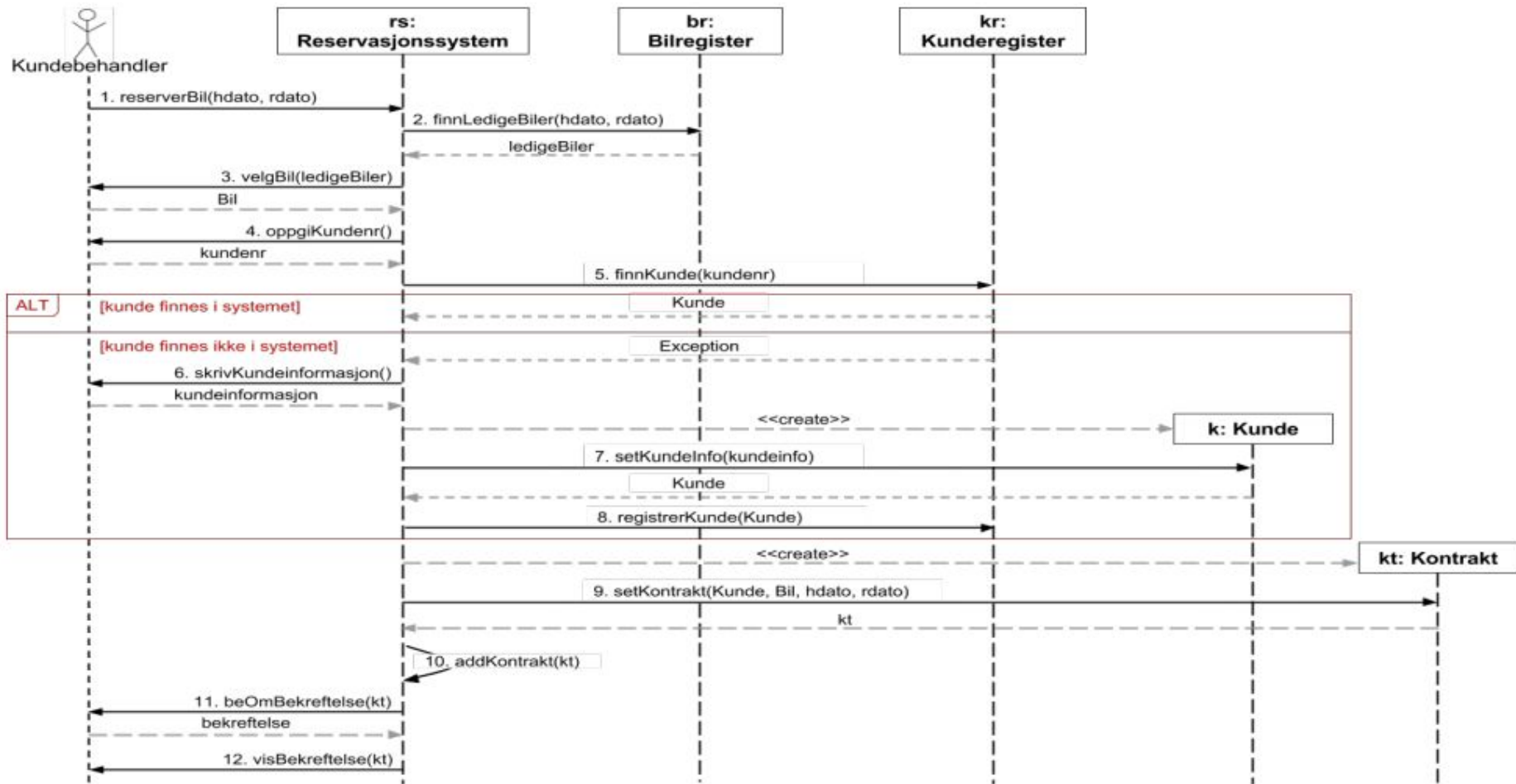
NB: Det er viktig, og et poeng med analysen, at sekvensen av handlinger, interaksjoner og effekter er synlig i tabellen. Med dette menes at rekkefølgen i hvert enkelt punkt reflekterer det som skjedde under den faktiske observasjonen. Det vil si at dersom maskinen eller tjenesten bruker lang tid på å respondere, skal dette visualiseres i tabellen. Dette gjøres ved at det som føres inn i hver kolonne ikke er på samme “rad”. Man kan for eksempel skrive i kolonnen 3 (effekt synlig for brukeren): “siden laster inn”

Bruker		Maskinen	
Handling ikke synlig for maskinen	Handling synlig for maskinen	Effekt synlig for brukeren	Design rasjonale
14:00	“Hva gjør jeg nå?”		
14:01	“Jeg skriver brukernavn og passord og trykker her”	Innloggingsinput gis	
14:05	trykker på “logg inn”		
14:06		Siden laster	Henter brukerinformasjon gitt som input og sammenligner med registrerte brukere

Tid

Sekvensdiagram

Spørsmål?

Oppmerksomhet og distraksjon

Oppmerksomhet og distraksjon

NRK Humor

Multitasking

Nyttig eller problematisk
Hvilke konsekvenser kan det ha?

Alone together

- Sherry Turkle
- Man er mentalt utilgjengelig selv om man er sammen

Alone together

Hva gjør dette med samhandling og relasjoner til dem rundt oss?

Hvilke konsekvenser kan det ha?

Tilgjengelighetskultur

- Ny teknologi = større mulighet for å være tilgjengelig
- Mulighet til å regulere vs. press/forventninger fra samfunnet
 - Hva skjer hvis vi logger av?
- Sosial responsivitet
 - Hvordan overfører vi sosiale reaksjoner over til kommunikasjon gjennom digitale medier
 - Man sier hei når noen hilser på deg
 - Man svarer på et direkte spørsmål

Tilgjengelighetskultur

Hva gjør dette med samhandling og relasjoner til dem rundt oss?

Hva skjer dersom man velger å "stå utenfor" - ikke være tilgjengelig?

Hvilke konsekvenser kan tilgjengelighetskulturen ha?

Spørsmål?

Etikk (aka morallære)

Etikk undersøker hva som er det gode, hva som er rett og hva som er galt.

Etikk diskuterer normer, verdier og prinsipper for riktig handling.

Dersom du sier at noe er «uetisk» eller «umoralsk», mener du at det er i strid med visse **moralnormer**.

Etikk handler om kritisk refleksjon omkring all menneskelig utfoldelse.

DIGITAL ETIKK

ER: kritisk refleksjon omkring menneskelig utvikling og bruk av digitale teknologier.

I PRAKSIS: Å være bevisst og kritisk til både utvikling og bruk av teknologi er en forutsetning for å jobbe med mennesker og teknologi.

Fritt parafasert Jo Herstads forelesning, 13.feb 2020

Etisk refleksivitet

“Etikkens kjerne er (...) *rettferdighet*, signalisert ved vår trang til å *gripe inn* når vi opplever noe som *galt*.” - Vetlesen, A. J.

- 1: Reflektere over egen rolle.
- 2: Vær oppmerksom på egen rolle.
- 3: Evne å diskutere og kritisere sin posisjon utenfra.

**Hvorfor er etikk viktig?
Hvorfor er det viktig i vårt yrke?**

Eksempler på etiske digitale dilemma:

Droner i krig

Algoritmer for å predikere kriminalitet

Fordommer i data som brukes i algoritmer/kunstig intelligens

Regulere bruk av algoritmer

iHuman

Selvkjørende biler

Fordeler med selvkjørende biler?

Man minsker uforsvarlig kjøring

Miljøvennlig ved at man kan kontrollere trafikken bedre, trafikkbilde blir bedre ved regulering av fart osv.

Kanskje får man ikke forsikring. Det er bedre å gi forsikring til automatiske biler enn mennesker = mindre sjanse for ulykke

Hvem tar ansvar?

Lastebilen - burde vært bedre sikret
Myndighetene
Programmerer og selskapet

Hvem bestemmer? (makt)

Myndighetene

Ulemper med selvkjørende biler?

Arbeidsløshet

Skyld

Hacking

Hva er riktig utfall?

Det er et valg - bilen må bli i sitt eget felt og ikke kjøre ut i andre felt

Hvis det hadde vært lovpålagt med hjelm, kanskje det er riktig å krasje i den uten hjelm?

Hvis den uten hjelm ikke blir krasjet i for å redde livet, kan dette føre til at flere begynner å ikke bruke hjelm for å være tryggere?

Spørsmål?

Five provocations for Ethical HCI Research

Artikkel - Five provocations for Ethical Research

“By pointing to unintended consequences of regulation and oversimplifications of unresolvable moral conflicts, we propose these provocations not as guidelines or recommendations but as instruments for challenging our views on what it means to do ethical research in HCI”

Provokasjon 1

Informert samtykke gjør lite for å beskytte deltakere

- Autoritetsforholdet mellom forsker og deltaker er skjevt.
- Er informasjon lik forståelse?
 - Hvilke forutsetninger har deltakere for å forstå, og hvor mye forstår de faktisk av det de samtykker til?
- Informert samtykke er ofte unødvendig og kan villede ved å feilinformere om fordelene ved å delta i studier/forskning
- Informert samtykke bør ikke være en absolutt standard.

Provokasjon 2

Forskning som involverer sårbare populasjoner/grupper bør føre til bedre fordeler for deltakerne enn for forskere

- Forskning som involverer sårbare populasjoner/grupper bør gjøre mer seriøse vurderinger av hvem som tjener på/oppnår fordeler av forskningen
- Forskere kan kvie/vegge seg for å jobbe med sårbare grupper fordi det krever mye.

Provokasjon 3

Anonymisering bør være et valg som presenteres sidestilt med co-creation av studiet sammen med deltakerne, ikke som standard

- Anonymisering antar to ting:
 - Forskerne kan faktisk anonymisere deltakerne ved publisering/presentasjoner
 - Deltakerne vil ha og tjener på anonymitet.
- Det er et forhold mellom informasjonsverdien og graden av anonymitet i en tekst.
- Hvorfor bevarer vi anonymitet i forskning/studier når anonymitet handler like mye om å forsøke å antyde generaliserbarhet av funnen som å beskytte deltakerne?

Provokasjon 4

“Internal review boards” (IRB) (internt etisk forskningsråd) forsinket og ødelegger forskningsstudier mer enn skaden de forhindrer, og “Internal review boards” bør derfor erstattes.

- Forholdet mellom hvor mye forskning en slik komite forstår og hvor mange fordeler en slik komite faktisk fører med seg
- IRB beskytter deltakerne fra skade uten å ta hensyn til tid/kostnad eller veie potensielle fordeler opp mot mulig skade på deltaker
- Det er en fare for at IRB-er vil overreagere og avvise eller forsinke verdifulle studier/forskningsprosjekter.
- Vi trenger en fordeling av ansvar på forskere og institusjoner, ikke masse juridisk byråkrati

Provokasjon 5

Publisering av forskningsstudier som er gjort med eller av en kommersiell aktør bør blokkeres til et komplett datasett er tilgjengelig - både under evaluering av studiet og for fremtidig replikasjon av analyse.

- Hvis forskning innen HCI er basert på data som ikke er allment tilgjengelig og derfor ikke kan testes eller valideres, hvordan kvalifiserer dette som forskning?
- Kommersielle finansierte studier er ikke problematiske i seg selv, men slike studier skaper blindsoner som både må anerkjennes og undersøkes/forskes på.
- Forholdet mellom kommersielle interesser og etiske interesser

Neste uke - Universell Utforming

Notat om Lover og Avtaler

Innlevering Oblig 2: Mandag 21. februar, kl 23:59.

Spørsmål?

Min mail: emmatv@ifi.uio.no

Bare ta kontakt dersom det skulle være noe :-)